

Posta Stamps
Færøerne

Nr. **28**
April 2016

ISSN 1603-0

Nye frimærkeudgivelser:

- Torskeskinsfrimærker
- Den færøske nationaldragt
- Jesus fra Nazareth
- Frankeringsmærkerne 2016

Posta 
FAROE ISLANDS



Svanbjørg Manai

40 års jubilæum

Det har næppe undgået nogens opmærksomhed at Posta i år fejrer sit 40 års jubilæum. Den 1. april 1976 blev den færøske afdeling af Post Danmark løst fra organisationen og blev Færøernes eget uafhængige postvæsen, Postverk Føroya, senere kun Posta.

Men som en parallelfortælling til jubilæet, hører også historien om Posta Stamps karismatiske direktør, Svanbjørg Manai, som også havde 40 års jubilæum den 1. april i år. Hun har nemlig været med fra begyndelsen og er med årene blevet mere eller mindre synonym med virksomheden.

Da man i sin tid skulle oprette det nye postvæsens frimærkeafdeling, blev den unge Svanbjørg Manai fra Tórshavn headhuntet på grund af sine sprogkundsaber. Man havde brug for sprogkyndige til kundetjenesten – og Svanbjørg blev ansat sammen med to andre. Den første tid som timeansat - det var ikke med i hendes fremtidsplaner at blive i jobbet. Selv om daværende personalechef, A. G. Nielsen, hver måned ved lønudbetalingen, spurgte Svanbjørg om hun ikke ville fastansættes, sagde hun nej tak.

Årsagen til Svanbjørgs tilbageholdenhed var, at hun egentlig bare var hjemme for en kort bemærkning. Hun havde boet i Tyskland, Frankrig og Norge og ville rejse ud igen i verden, før hun etablerede sig med en fast stilling. Det lyder ganske morsomt for os der har fulgt Svanbjørg gennem årene. Hun er utvivlsomt en af de mest berejste færinger overhovedet, netop på grund af sit job – og det var en stående vittighed, at når man ringede til Svanbjørg, vidste man aldrig hvilket land hun svarede fra.

Frimærkeafdelingen var allerede fra begyndelsen en moderne virksomhed. Med den første leder, Jørgen Gunnarson, blev EDB indført i kundetjenesten. Udviklingen fortsatte under Knud Wachters ledelse, kundepleje stod højt på programmet og afdelingen gjorde en aktiv indsats på salgsmrådet ved at deltage i udstillinger og arrangementer rundt omkring i verden. Og det blev Svanbjørgs opgave, sammen med andre at repræsentere frimærkeafdelingen udadtil. Hun, som ikke ville fastansættes på grund af rejseplaner, var nærmest konstant på farten i arbejdsænder.



De 40 år Svanbjørg Manai har arbejdet i det færøske postvæsen, har hun været på mange frimærkeudstillinger rundt omkring i verden.

I 1986 blev der oprettet en egentlig salgsafdeling på frimærkeafdelingen – med Svanbjørg som leder. Sammen med frimærkeafdelingens direktør, den lige så karismatiske, Knud Wachter, og det færøske postvæsens direktør, Esbern Midjord, dannede hun et symbiotisk sparringsteam. Wachter var den moderne bureaukrat og leder, som tog sig af virksomhedsdriften og administration, men brød sig ikke synderlig om rejser og repræsentation. Svanbjørg blev derfor frimærkeafdelingens ansigt og repræsentant udadtil. Frem til Esbern Midjords pension i 98, fastlagde de udgivelsespolitikken og frimærkernes motiver.

Sparringsamarbejdet med Knud Wachter fortsatte – og de retningslinjer som blev oprettet, ligger stadig som grund for færøske frimærkeudgivelser. Hvert frimærke skal berette en historie og fungere som et lille vindue ind i færøsk kultur, historie og forhold i øvrigt. Salgsstrategien er udadvendt og man gør en dyd af at være repræsenteret ude i den store verden.

Ved Wachters pension i 2006, blev Svanbjørg Manai hans afløser på frimærkeafde-

lingens direktørpost. På samme tid blev der lavet omfattende omstruktureringer – institutionen Postverk Føroya blev omdannet til aktieselskabet Posta. Det var en turbulent tid med store forandringer – de nødvendige omlægninger og rationaliseringer på grund af postens ændrede betydning, blev foretaget – og den ny organisation har nu fundet sit leje som moderne logistikvirksomhed og frimærkeudgiver.

Og i år kan Svanbjørg Manai så fejre sit 40 års jubilæum, samtidig med Posta. Det har været hændelsesrige år for pigen som ikke ville fastansættes på grund af rejselyst. I årenes løb har hun rejst jorden rundt indtil flere gange, samtidig som hun har været en pioner blandt færøske kvinder – i sin egenskab som leder udenfor de traditionelle kvinderhverv. Men kender vi hende ret, tænker hun ikke så meget over det – Svanbjørg har nu, som før, blikket rettet mod horisonten foran hende.

Tillykke med de 40 år, Svanbjørg! Måtte der ligge mange og spændende rejser foran dig!

Anker Eli Petersen



FO 834

Prøvetryk

Torskeskind på frimærker

For første gang nogensinde

Fiskefrimærker – bogstavelig talt

Engang imellem ender opgaver på mit skrivebord, som virkelig får mig at spærre øjnene op. Kreative frembringelser så usædvanlige og dog så oplagte, at man smilende slår sig til hovedet og nærmest udbryder: "Selvfølgelig! Hvorfor har jeg ikke tænkt på det før?"

Sådan en oplevelse fik jeg her forleden, da Posta henvendte sig og spurgte om jeg kunne skrive en lille artikel om deres nye frimærke, som – og det var her jeg spærrede øjnene op i forundring – er lavet af torskeskind.

"Torskeskind," tænkte jeg, "hvordan i alverden ser sådan en frembringelse ud?"

Min lille skepsis blev dog hurtigt gjort til skamme, da jeg så frimærkerne. I grundprincippet udformet som et almindeligt frimærke, med tekst, takst og en lille skravet tegning af mestergravøren Martin Mörch. Men der holdt så ligheden op. På hvert af frimærkerne var der limet et firkantet stykke garvet torskeskind. Slet ikke gråt og kedeligt, som jeg til egen skam må indrømme at jeg oprindelig frygtede – men utroligt smukt og mønstret med næsten metalliske farve-

nuancer, som ændrer sig alt efter vinklen man ser det fra. Ved at se nærmere på flere eksempler kunne jeg konstatere, at de alle sammen er forskellige – noget man ellers i frimærkebranchen gør sig stor umage for at undgå.

Hvor om alting er, så udgiver Posta i september de smukkeste frimærker, med skind fra torsk fanget ved Færøerne, leveret fra fiskefabrikken Nevið i Toftir, garvet hos Atlantic Leather i Island og trykt hos Cartor i Frankrig.

Den atlantiske torsk (*Gadus morhua*) er oftest ca. en meter lang, men kan komme helt op på to meters længde og med en maksimum vægt på 96 kilo. Den kan blive op til 25 år gammel. Den findes på begge sider af Atlanterhavet, fra Novaja Semlja i Barentshavet, over Svalbard og Jan Mayen, ned til Biscayabugten, samt i Nordsøen og Østersøen i øst. Den er almindeligt forekomme i farvandene omkring Færøerne og Island, samt ved Grønland - og fra Labrador i nord til North Carolina i syd.

Torsken er almindeligvis gråbrun, gulgrøn over ryggen og på siderne, med grå eller



Torsk
Foto: Maria Olsen

brune pletter og en lys streg langs siden. Bugen er hvid eller gråhvid. Den kan dog have andre farvevarianter, alt efter levested, f. eks. mørkebrun eller rødbrun, hvis den lever i tang.

Torsk er eftertragtet for sit fine kød, især den færøske torsk, som har federe fiskekød og ikke er så melet eller tørt som andre steder.

Selv om det ikke har været så almindeligt i efterkrigstiden, er garvning af fiskeskind en ældgammel kunst. Kvaliteten af fiskelæder varierer selvfølgelig fra art til art, men rigtigt behandlet er læder fra torsk, laks og stenbider ofte stærkere end almindeligt okselæder.

Størrelsen af fiskeskindene har gjort at man især har brugt dem til fremstilling af mindre ting, sko, tasker, punge og urremme, men syet sammen kan de også bruges i tøjindustrien og til at betrække møbler med. Nutidens designere får mere og mere øjnene op for fiskeskindenes praktiske anvendelighed og skønhed – og bruger dem, foruden det allerede nævnte, til ganske mange artikler, f. eks. smykker, bæltter, bogindbinding og billedcollager.

Der er en voksende tendens til at bruge så meget af den fangede fisk som overhovedet muligt, så i de kommende årtier vil vi garantere se en øget anvendelse af fiskeskind. Denne anvendelse vil ikke begrænse sig til garvning af fiskeskind, men forekomme over et bredere spektrum - i industriel fremstilling af fiskegelatine, som kan bruges både i fødevarerindustrien såvel som i avanceret højteknologi som f. eks. elektronik og optik. Derudover kan fiskeskindprotein bruges i ernæringsindustrien og som helsekost.

Kun fantasien kan sætte grænser for anvendelsen af Færøernes rigeste råvare, fisken. Og lige nu slår Posta et slag for den glemte skat som findes i fiskenes alsidige anvendelsesmuligheder ved at udgive unikke frimærker med de smukkeste torskeskindmønstre.

Anker Eli Petersen



FO 835-836



Prøvetryk

Den færøske nationaldragt

Besøgende på Færøerne kan næppe have undgået at lægge mærke til, at mange færinger til fester og byfestivaler er iført nationaldrægter. Mænd i knæbukser og de karakteristiske færøske huer og kvinder i fodsider skørter med smukt broderede forklæder og sjal, samt sirligt udarbejdede sølvsmykker.

Egentlig er skikken med nationaldragt ikke særlig gammel. Dragterne har deres udgangspunkt i hverdagstøjet op til midten af det 19. århundrede og begyndte for alvor at skille sig ud fra hverdagstøjet ved den nationale vækkelse i slutningen af 1800 tallet. Betegnelsen "føroysk klæði" (færøske klæder), skal ses i forhold til begrebet "donsk klæði" (danske klæder), som betegnede tøj indkøbt i forretninger – og behøver ikke nødvendigvis at betyde festtøj. Efterhånden som det blev mere almindeligt at klæde sig i "købetøj", som europæere flest, kom den traditionelle påklædning at stå i en klasse for sig. I min barndom var der stadig, især ældre mænd, som brugte knæbukser, trøje og hue til dagligt.

Men som sagt, i tidens løb og især ved den nationalromantiske vækkelse i 1800 tallet, begyndte de færøske klæder at antage status som festtøj. Der er sket en række forandringer fra oprindelsen og en vis stan-

dardisering af henholdsvis kvinde- såvel som mandsdragten, så man nu kan tale om en egentlig nationaldragt. Efter anden verdenskrig var brugen af nationaldragten langsomt ved at sive ud, men de sidste 20-30 år har den fået en voldsom revanche, dels på grund af at nationalismen blomstrede op igen, som følge af 90'ernes dybe finanskriser på Færøerne.

Vi vil i tre årlige frimærkeudgivelser belyse aspekter af henholdsvis kvinde- og mandsdragten.

Torso – kvindedragten

Kvindedragtens trøje er kort og stramtsiddende. Den er åben fortil og har bred halsudskæring. Traditionelt er trøjen rød med små sorte mønstre, i sjældnere tilfælde blå med mørkeblå mønstre. I nyere tid er man også begyndt at eksperimentere med farverne, violet, grønt eller gult, for bare at nævne nogle eksempler.

Under åbningen fortil, bruger man et såkaldt "bryst", en brystsmække. Bryst var ikke almindeligt til denne dragt før i tiden, den stammer fra den gamle festklædning "stakur". I gamle dage blev brystet strikket eller vævet af uld og valket eller filtet, mens det nu om dage består af foret velour eller lignende stof. Brystet har to funktioner – den



P/F Marjun Heimá
Foto: amyedna.com

første at virke kompenserende hvis kvinden, skal vi sige, bliver lidt større, så hun kan bruge samme trøje. Den anden funktion er at virke som fremhævende underlag for dragtens sølvudsmykning.

Til at snøre trøjen ind mod kroppen, bruges en sølvkæde, en såkaldt "stimi." Stimen trækkes gennem maller "malla" på færøsk, på begge sider af trøjeåbningen. For enden af stimen sidder en sølvnål kaldet "sproti", som fæstes i trøjen efter isætning. En kilde beretter, at stimen før gik bare op under brysterne, for at fremhæve disse – men nu går den op på selve brysterne.

Om midjen bærer kvinderne et bredt sort bælte med ornamenterede sølvspænder. I sjældne tilfælde er hele bæltet sammensat af ornamenterede sølvstykker.

Foroven, på bryststykkets top bærer man en stor ornamenteret sølvbroche, som bruges til at holde sjalet på plads. Brochen og bæltespænderne skal helst matche hinanden.

I det hele taget, spiller sølvudsmykningen en stor rolle for dragten. Der er kvinder som, allerede mens deres døtre er små, begynder at samle på enkeltstykkerne som engang skal

blive et samlet sæt. Sølvudsmykningen går også ofte i arv fra mor til datter. Udformningen af broche og sølvspænder varierer – og der er i de seneste år kommet flere færøske motiver på dem.

Torso – mandfolkedragten

Mændenes dragt har generelt en hvid skjorte inderst mod kroppen. Uden på skjorten bærer man en vest med seks sølvknapper, to små lommer og sindrige broderier med blomstermotiv. Vesten er enten rød eller sort foran. Der findes også en hvid variant, der bruges som brudgomsvest.

Ovenpå vesten bærer man en cardiganlignende knaptrøje, åben fortil med sølvknapper i begge sider. Trøjen bæres oftest åben, kun holdt sammen foroven, med en kort sølvkæde med sølvknapper i enderne. Knaptrøjen er enten ensfarvet mørkeblå af strikket og filtet uld – eller, som på frimærket, lyseblå med mørkeblåt mønster.

Anker Eli Petersen



FO 837-846

Prøvetryk

Jesus fra Nazareth

Træets budskab

Om Edward Fugløs udsmykning i Christianskirken

I foråret 2013 skabte Edward Fuglø ti relieffer i delvis bemalet træ til Christianskirken i Klaksvík. Reliefferne skildrer scener fra Jesu liv, og materialet – træ – er jo passende, når vi tænker på Frelseren som fostersøn af tømreren Josef.

En anden bevæggrund for valget af træ som materiale er den flittige brug heraf i selve kirken, hvor skibets mægtige konstruktion i træ minder om stormandshallerne fra vikingetiden. Det er da også de runde skjolde langs vikingeskibenes sider, der har bevirket Edward Fugløs valg af cirkelformen til sine relieffer.

I modsætning til et malet billede springer reliefferne frem i rummet og skaber dybe skygger. De er skabt til at udsmykke et bredt og lavloftet mødelokale under selve kirken, og relieffernes kraftfulde præg er derfor også et svar på disse krævende omgivelser.

Det cirkelrunde format har overtoner af et evighedssymbol og er måske særligt passende til en religiøs fortælling, men rummer

dog også en kunstnerisk udfordring: Billederne skal både tilpasse sig den runde form, men i lige så høj grad give den modstand, og begge dele har Edward Fuglø løst med mesterskab. Figurerne bøjer sig ydmygt under rammens kurve og rejser sig andre gange standhaftigt, som om den ikke eksisterede.

Der fortælles kortfattet og dramatisk, hvor den rolige og værdige Jesus som et andet orkanens øje ombøges af voldsom bevægelse og udtryksfulde ansigter hos hans disciple og folkeskarerne – et ekspressionistisk kapitel i sig selv.

I popkunstens ånd viger Edward Fuglø ikke tilbage fra det banale. Stilen er "bibelhistorisk": enkel, klar og flademæssig. Udtrykket har haft et langt og udvandet efterliv, men var engang revolutionær og slagkraftig i renæssancens italienske kunst med Giotto og hans efterfølgere. Deres kunst har også inspireret Joachim Skovgaard's altertavle i Christianskirken, freskoen af Det Store Gæstebud (1901), som Fuglø's relieffer således sender en hilsen til.

Reliefferne er dog ikke kun retro. De minder om et plastisk landkort med højdekurver,



Kirkerummet i Christianskirken
i Klaksvík

og forskydningerne er så store, at det hele antager et opløst, kubistisk præg, når værket ses tæt på eller fra siden. Enkelthed og kompleksitet går hånd i hånd, idet fortællingen beriges af det dekorative præg, der skabes af de abstrakte formationer af brikkerne, ofte i heftige rytmer.

Midt i det hele dukker mærkelige fremmedelementer op såsom en lyskontakt, en fiskekrog, en lås, en nagle, hvorved reliefferne får et præg af collage. Der er tale om genstande, folk har foræret kunstneren. Som ting med en særlig betydning for givøren har Edward Fuglø ladet dem indgå i værket som kommentarer til den hellige historie på det lokale plan. Herved bliver Jesu liv og lidelse særligt nærværende.

Også fortællingens rækkefølge påkalder sig interesse. Eksempelvis optræder relieffet med Stormen på søen senere end den burde og giver derfor ekstra drama til lidelseshistorien. Himmelfarten rummer også en henvisning til Kristi genkomst på Dommedag.

Og så er der et væld af tankevækkende detaljer. I Indtoget i Jerusalem rider Jesus alene uden jublende menneskare; ensom møder

han sin skæbne. I Jesu dåb optræder en lillebitte hjort i baggrunden som henvisning til ordene i Davidsalme 42: "Som hjorten skriger/ ved det udtørrede vandløb, / sådan skriger min sjæl/ efter dig, Gud".

Som i den gamle kristne kunst rummer reliefferne både en god historie og næring for tanken.

Reliefferne er blevet til i et tæt samarbejde med Sjúrdur Sólstein, møbelsnedker og lærer på Teknisk Skole i Klaksvík, der har lagt arbejdslokaler til produktionen. Det er ham, der har stået for det vanskelige og krævende arbejde med udkæringen af relieffernes talrige enkeltdele efter Edward Fugløs plantegninger i forholdet 1:1.

Med deres magiske blanding af enkelthed og kompleksitet, fortælling og dekoration, nyt og gammelt, fantasi og håndværk udgør Edward Fugløs relieffer et nyt hovedværk i færøsk kirkekunst.

Tømreren fra Nazaret ville have nikket anerkendende.



Kunstneren Edward Fuglø fortæller om arbejdet på reliefferne i kirkekælderen i Christianskirken

Og til sidst lidt facts:

Reliefferne består af en 2 cm tyk birkeplade med en diameter på 135 cm, kantet af en 2 cm bred messingliste, oprindeligt en fodliste til de udskiftede bænke i kirken.

På pladen er limet rå, olierede eller bemalede træstykker (akryl). Materialerne er gran, de afrikanske træsorter bubinga og zebrano og ikke mindst fyr, der i et stort omfang stammer fra den tidligere blændramen til altertavlen i kirken. Hertil kommer drivtømmer og brugte metaldele m.m.

Motiverne – set fra venstre og med uret – er:

1. Bebudelsen (Lukas 1:26-38)
2. Hyrdernes tilbedelse (Lukas 2:8-21)
3. Jesus som tolvårig i templet (Lukas 2:41-52)
4. Jesu dåb (Matthæus 3:13-17, Markus 1:9-11, Lukas 3: 21-22, Johannes 1:29-34)
5. Bespisningen af de fem tusinde

(Matthæus 14:13-21, Markus, 6:30-44, Lukas, 9:10-17, Johannes 6:1-15)

6. Helbredelsen af de ti spedalske (Lukas 17:11-19)
7. Stormen på søen (Matthæus 8:23-27, Markus 4:35-41, Lukas 8:22-25)
8. Indtoget i Jerusalem (Matthæus 21:1-11, Markus, 1:1-11, Lukas, 19:28-40 Johannes (12:12-19)
9. Korsvandringen (Matthæus 27:32, Markus, 15:21, Lukas, 23:26-32, Johannes 19:17)
10. Himmelfarten (Lukas 24:50-53, Apostlenes Gerninger 1:9-12)

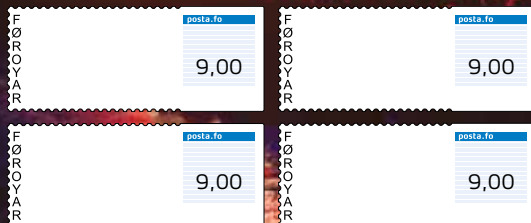
Med til udsmykningen hører også seks små "vignetter" opsat på vægpartierne mellem vinduerne. De består af udskårne og bemalede former, der fungerer som close-up af detaljer fra reliefferne, en stjerne, et lam, en søjle, en fisk, en krukke og en due.

Nils Ohrt

Frankeringsmærker 2016:

Færøske musikfestivaler

Layoutet er ikke færdigt endnu.



Gifestivalurin
Foto: Fotostudio

Dette års frankeringsmærker viser færøske musikfestivaler.

Så langt tilbage som færøsk historie er dokumenteret, har musik spillet en stor rolle i landets kultur og tradition for historiefortælling. Musikscenen på Færøerne summer i dag med artister og komponister på tværs af alle genrer, der leverer optrædener og indspilninger i verdensklasse. I løbet af sommeren er der flere velbesøgte musik festivaler rundt omkring på øerne.

GIFestival

“The Faroe Islands party that you can't afford to miss” – WIRED Magazine

Den årlige tredages festival er unik. Jovist, bliver der arrangeret festivaler på øer og strande rundt omkring i verden, men G! Er noget for sig. Festivalen overtager fuldstændig bygden Syðrugøta – med 400 indbyggere – på øen Eysturoy. Koncertscenerne er bygget på stranden og fodboldsplænen lige uden for husenes vinduer. De lokale byder de fremmede gæster velkomne – hvilket er en forfriskede modsætning til den meget forbeholdne modtagelse af festivalgæster mange andre steder i verden.

For mere information: www.gifestival.fo

Sommerfestivalen

Hvert år tiltrækker sommerfestivalen den største mængde gæster sammenlignet med lignende arrangementer på Færøerne. Ca.

10.000 mennesker deltager i denne tre dages festival, som bliver afholdt i Klaksviks centrum. Sommerfestivalen er en populær musik festival og tiltrækker folk i alle aldre. Aktuelle og tidligere internationale hovednavne som Westlife og Scorpions har spillet på Sommerfestivalen. For mere information: www.summarfestivalur.com

Sørvágs Country & Blues festival

Country & Blues musikken er meget populær på Færøerne og den har sin egen festival i den lille bygd Sørvágur. Og på rigtig country style manér bliver maden grillt over åben ild og festivalgæster, iklædt cowboytøj og hat, danser linedans mellem høballerne.

For mere information: www.country.fo

Voxbotn.

Voxbotn er Tórshavns egen festival. Det er 12 timers non-stop underholdning med popmusik for alle aldre. Den bliver afholdt i Tórshavn centrum, Vágsbotn, - hovedstadens bedste placering. Med koncertscenen midt mellem de gamle varehuse, hyggelige caféer og restauranter garanteres ægte festivalstemning for de ca. 3-4000 mennesker der samles for at lytte til lokale og internationale musikere i den lange lyse sommernat.

For mere information: www.Voxbotn.fo

Kilder:

www.visitfaroeisland.com
www.faroeislands.com

Nye frimærkeudgivelser den 26. september 2016



Prøvetryk

Ny udgivelse: **Torskefrimærker**
Udgivelsesdag: 26.09.2016
Værdi: 25,00 DKK
Nummer: FO 834
Frimærkestørrelse: 30 x 40 mm
Design: Martin Mörck
Trykmetode: Offset/gravure
Trykkeri: Cartor Security Printing, Frankrig
Takstgruppe: Rekommanderede breve, 0-50 g



Prøvetryk

Ny udgivelse: **Den færøske nationaldragt I ***
Udgivelsesdag: 26.09.2016
Værdi: 17 & 20,00 DKK
Nummer: FO 835 - 836
Frimærkestørrelse: 26,5 x 40 mm
Kunstner: Edward Fuglø
Trykmetode: Offset
Trykkeri: OeSD, Østrig
Takstgruppe: Småbreve og storebreve til Europa, 51-100 g

* er også udgivet i selvklæbende hæfte med 6 frimærker (3 af hvert frimærke)



Prøvetryk

Ny udgivelse: **Jesus fra Nazareth**
Udgivelsesdag: 26.09.2016
Værdi: 10 x 9,00 DKK
Nummer: FO 837-846
Frimærkestørrelse: x mm
Kunstner: Edward Fuglø
Trykmetode: Offset
Trykkeri: OeSD, Østrig
Takstgruppe: Småbreve på Færøerne, 0-50 g

Posta Stamps
Óðinshædd 2
FO-100 Tórshavn
Færøerne

Tel. +298 346200
Fax +298 346201
stamps@posta.fo
www.stamps.fo

